

Energimyndigheten
Avdelningen för energieffektivisering
Johanna Moberg

Vår referens/dnr:

Er referens/dnr:
2014-4020

2014-09-11

Remissvar

Energimyndighetens föreskrifter om energikartläggning i stora företag

Inledning

Ambitionen bör vara att skapa ett regelverk kring energikartläggningar som ger största möjliga nytta för företagen, till minsta möjliga kostnad och administrativa börda. Den bedömda omfattningen och kostnaden för att genomföra energikartläggningar enligt den föreslagna lagstiftningen är kraftigt underskattad. Det är därför viktigt att krav på hur kartläggningen ska genomföras inklusive krav på kompetens och platsbesök läggs på en nivå som inte skapar högre kostnader än nödvändigt. För att skapa ett så bra regelverk som möjligt yrkar Svenskt Näringsliv på att ytterligare en snabbremiss av föreskrifterna, innan de träder i kraft.

Svenskt Näringsliv ser vidare att det fortsatt finns ett antal mer detaljerade tolkningsfrågor som behöver klargöras för olika branscher. Att det finns ett dokument med frågor och svar anser vi är bra, då det förtydligar en del oklarheter. Det är dock oklart hur detta dokument kommer att kunna användas i framtiden. Vi står givetvis till förfogande för fortsatt dialog kring utveckling av mer branschspecifika vägledningar.

Svenskt Näringsliv hade önskat en mer harmoniserad lagstiftning kring energikartläggning i stora företag inom EU, då vi anser att lika villkor i samtliga medlemsländer är en konkurrensfråga samt avgörande för vilken administrativ börda energikartläggningen får. För företag med verksamhet i flera medlemsländer inom EU blir det en mer komplicerad och betungande administrativ uppgift att sammanställa resultat utifrån kartläggningar enligt olika krav. Sverige bör verka för en ökad harmonisering framöver.

Processen kring framtagnandet av föreskrifter

Kunskap om energieffektiviseringsmöjligheter i sin egen verksamhet är en viktig grundförutsättning för att kunna energieffektivisera. Därför har Svenskt Näringsliv tidigare angett att kravet på större företag att genomföra energikartläggningar vart 4:e år är i princip

är rimligt. Det är dock centralt att genomförandet blir så effektivt som möjligt och inte bidrar till att öka den administrativa bördan vare sig för näringsliv eller myndigheter. Redan befintliga strukturer vad gäller administration, rapportering och styrmedel bör utnyttjas så långt som möjligt, i den mån de är lämpliga. Det är därför positivt att kartläggningen kan genomföras inom redan befintliga miljö- och energiledningssystem. Detta torde minska administrationen och merarbetet.

Utformningen av de föreskrifter som reglerar energikartläggningar får praktiska konsekvenserna för näringslivet. Svenskt Näringsliv vill återigen trycka på vikten av att de företag och branscher som berörs av föreskrifterna får vara med i processen kring den detaljerade utformningen för att minimera administrativt merarbete och oklarheter längre fram. Det är därför viktigt att den avslutande processen nu medger att synpunkter inhämtas från företagen, förslagsvis genom ytterligare en snabbremiss av föreskrifterna.

Nedan har vi har ett flertal synpunkter att framföra.

Definitionen av ett företag

Det finns många olika sätt att organisera ett företag. Det är därför viktigt att det finns flexibilitet i hur kartläggning ska ske. För större koncerner anser vi att man på koncernnivå bör ha ett samordningsansvar för att energikartläggningar sker i samtliga dotterbolag, men att själva energikartläggningarna kan ske på dotterbolagsnivå. Annars finns en stor risk för att energikartläggningen i dessa företag blir en tung administrativ börda, om det finns krav på att aggregera all data upp till koncernnivå och sammanställa en gemensam rapport för hela koncernen.

Även om det går tillbaka till EU-direktivets definition av vad som är ett stort företag vill vi ifrågasätta nyttan av att företag som enbart har mindre verksamheter i Sverige men kanske ingår i en större koncern, och som har liten energianvändning åläggs att genomföra energikartläggningar. Exempel på sådana typer av verksamhet är tekniska konsultfirmor eller advokatfirmor, som hyr lokaler i Sverige. Att överväga någon form av förenklat förfarande eller undantag för denna typ av företag vore önskvärt.

Omfattning av ledningssystem

I stora företag är det inte ovanligt att det finns miljö- och energiledningssystem i vissa delar av verksamheten. Frågan är hur dessa företag ska genomföra sina energikartläggningar, om de delar i verksamheten som omfattas av ledningssystemet kan göra kartläggningarna inom detta, men att resterande delar måste kartläggas av en certifierad kartläggare. Vi anser att det bör vara tillräckligt att de delar av verksamheten där mest betydande energianvändning finns är certifierade enligt godkänt ledningssystem, och att även de delar som inte omfattas av ledningssystemet kan kartläggas av intern kompetens utan krav på personcertifiering.

I föreskrifterna anges att det för företag certifierade enligt ISO 14001 eller ISO 50001 är tillåtet att genomföra energikartläggningar med intern kompetens, vilket är bra.

Genomförande av energikartläggning

Standard SS-EN 16247-1:2012 bör inte vara ett krav

Föreskriften anger att kartläggningen och rapporteringen ska göras enligt kraven i standarden eller motsvarande krav. Standarden är mycket detaljerad och vi ser en risk med att föreskriften pekar ut den som i det närmast obligatorisk. Standarden är skriven med utgångspunkten att man använder en extern person för kartläggningen och är också mer passande för enklare verksamhet. För företag med stora anläggningar, omfattande processutrustningar och egen personal som utför kartläggningen är standarden orimligt byråkratisk. Svenskt Näringsliv anser att kraven på kartläggning som finns i ISO 50001 ska vara tillräckliga. Skrivningen i 5§ kan ändras till:

5 § Energikartläggningen ska göras enligt kraven i standarden SS-EN ISO 50001:2011 Energiledningssystem – krav med vägledning för användning, utgåva 1 eller SS-EN 16247-1:2012 Energikartläggning – del 1: Generella krav eller motsvarande krav.

Motsvarande tillägg kan göras i 6§.

Platsbesök

Det är centralt att företaget själva får avgöra vad som anses som en "representativ bild av företagets energianvändning", då den största kännedomen om verksamheten finns inom företaget. Svenskt Näringsliv har noterat att Energimyndigheten valt att gå längre med kraven på platsbesök än vad EU kräver, vilket kommer resultera i högre kostnader för företag verksamma i Sverige jämfört med företag verksamma i andra EU-länder. Om kravet på platsbesök ska kvarstå anser vi att det måste vara företagets ansvar att definiera hur många platsbesök som är nödvändiga för att skapa en representativ bild av företagets energianvändning, och för att kunna ta fram kostnadseffektiva åtgärdsförslag. Med hänsyn till detta vill vi föreslå följande ändring i andra stycket i 5§:

"Energikartläggningen ska ske genom besök på plats i av företaget utpekade representativa byggnader och verksamhet för att säkerställa en representativ bild av företagets energianvändning".

För företag inom vissa branscher, exempelvis handelsföretag och teknikföretag, där företagen har verksamhet i många olika lokaler på olika orter, innebär de nuvarande kraven på platsbesök att arbetet med energikartläggningar blir mycket omfattande och kostsamt. Extra kostsamt skulle det bli för denna typ av företag som dessutom inte tillämpar ett certifierat ledningssystem och därför måste anlita en certifierad kartläggare.

Inrapportering av uppgifter

När det gäller uppföljning och utvärdering är det viktigt att de uppgifter som ska inrapporteras till Energimyndigheten är relevanta och rimliga och inte medför administrativt merarbete. Vi anser även att det är av stor vikt att det informeras om hur de inrapporterade uppgifterna kommer att användas. Eftersom vissa uppgifter kan vara verksamhets känslig information, är det av yttersta vikt att den information som inrapporteras till Energimyndigheten inte är av

sådan karaktär. Om det av någon anledning kommer att begäras in verksamhetskänslig information, måste det finnas möjlighet att sekretessbelägga dessa uppgifter.

Krav på kompetens för den person som genomför energikartläggning

Användning av intern kompetens vid energikartläggning i företag med certifierade ledningssystem

Det står enligt Svenskt Näringsliv klart att kompetenskraven i 9 §, med dess hänvisning till 3 och 5 §§ lagen, inte omfattar stora företag med certifierade ledningssystem. Därmed gäller heller inte kraven på oberoende enligt 7 § förordningen, som hänvisar till 5 § lagen. Svenskt Näringsliv stöder en sådan ordning eftersom möjligheten att använda intern kompetens i företag i vissa branscher är en förutsättning för att energikartläggningen ska ge ett relevant underlag och stöd i energieffektiviseringsarbetet på företaget.

Enligt 15 § föreskriften anges i första meningen de kompetenskrav som ställs på de personer som utför energikartläggning för företag som inte har certifierade ledningssystem. När energikartläggning görs i ett företag som har ett certifierat ledningssystem kontrolleras att den genomförs på ett relevant sätt vid certifiering av ledningssystemet. Svenskt Näringsliv anser därför att den andra meningen i 15 § föreskriften ska utgå.

Krav på kompetens för kartläggare i företag som inte har certifierade ledningssystem

Enligt 5 § lagen ska energikartläggningen enligt 3 § lagen göras av en person som uppfyller olika krav vilka närmare beskrivs i 9 § i Energimyndighetens föreskrifter. De krav som ställs i 9 § i föreskriften är långtgående, omfattande och täcker flera olika områden av kompetens.

Mot bakgrund av den korta tid som finns för genomförande av en stor mängd energikartläggningar med så omfattande kompetenskrav på en och samma person är risken stor för att en brist på certifierade energikartläggare ska uppstå. Detta riskerar bli en flaskhals för de företag som behöver anlita extern hjälp. Detta gäller framförallt för de ca 60-70 % av de berörda företagen som saknar miljö- eller energiledningssystem enligt CITs analys. En brist på möjliga utförare riskerar också leda till stora kostnader för företagen då prissättningen kan göras utifrån att certifierade personer är en bristvara. Svenskt Näringsliv anser att det är flera delar i kompetenskraven som behöver förändras.

- Gällande de kompetenskrav som ställs på personen som ska certifieras bör utgångspunkten vara de krav som krävs för att på ett kompetent sätt kunna identifiera de viktigaste energieffektiviseringsåtgärderna inom en verksamhet. De krav som i det hänseendet är relevanta är endast krav 6 och 9. Krav 6 kan dock vara väldigt utmanade för vissa typer av verksamhet och det är svårt att se hur en och samma person ska kunna ha tillräcklig kunskap om verksamhetsenergi i många olika branscher. Övriga krav kan förvisso vara önskvärda, och vi föreslår att de stryks ur föreskriften och istället preciseras i vägledning.
- Dessutom bör kravet formuleras om så att företagens egna experter kan användas i kartläggningen utan att vara personcertifierade. Vår bedömning är att om energikartläggningen kan genomföras med intern kompetens med stor kunskap om verksamheten och dess processer ökar möjligheten att hitta verksamhetsspecifika

kostnadseffektiva åtgärdsförslag, som annars är svåra för en extern energikartläggare att identifiera. Inom företagen kan motsvarande kompetens finnas fast utspritt på fler personer. Detta innebär att kraven i punkt 6 i 9 § i föreskriften bör anses automatiskt uppfyllt om interna experter används.

- Vidare bör certifieringskravet kunna omfatta en juridisk person vilken sammantaget uppfyller de sammanlagda kompetenskraven.

Svenskt Näringsliv föreslår också att det ska finnas två alternativ för hur en energikartläggning kan genomföras och bli godkänd, där företaget själv får avgöra vilket som är lämpligast för deras verksamhet.

Alternativ 1 – intern kartläggning, extern certifierad granskare:

Då företagets egen personal besitter den största kompetensen om verksamheten är det lämpligt att det för alla företag finns möjlighet att genomföra energikartläggningen med intern kompetens utan att ha krav på certifiering av enskilda personer. För att säkerställa att lagstiftningens krav på energikartläggningen uppfylls föreslås att en certifierad revisor granskar den genomförda kartläggningen, i likhet med förfarandet för företag som har certifierade ledningssystem. Förslagsvis kan revisorer för ISO 50001 respektive ISO 14001 vara lämpliga att revidera även energikartläggningar.

Alternativ 2 – certifierad kartläggare som uppfyller kompetenskraven:

Om företaget inte själv anser sig ha kompetensen internt för att genomföra energikartläggningen bör givetvis möjligheten att anlita en certifierad kartläggare finnas. Detta kan även vara en intern certifierad person i den mån företaget väljer att certifiera någon ur den egna personalen.

Företag med varierande verksamhetsplatser

Utifrån föreskrifterna går det inte att fastställa hur lagstiftningen ska fungera i branscher där verksamhetsplatser och anläggningar inte är varaktiga. Ett exempel på en sådan bransch är byggbranschen, där verksamheten och platserna där verksamheten pågår ständigt varierar och till största delen inte är på samma platser vart 4:e år. En viktig fråga här blir hur uppföljning av effekter av genomförda åtgärder ska kunna ske. För dessa företag blir det även svårt att utröna vad som anses som en representativ bild av företagets totala energianvändning enligt 4 § i föreskrifterna, då detta är något som kraftigt varierar med pågående projekt, i anknytning till detta kan man även fråga sig under hur lång tidsperiod en energikartläggning ska pågå. Se även remissvar från VVS Företagen och Sveriges Byggindustrier.

Transporter

Svenskt Näringsliv saknar en definition i föreskrifterna av vad som menas med transporter inom ramen för vad som ska ingå i energikartläggningen. I Energimyndighetens dokument med frågor och svar om föreskrifterna förtydligas att de transporter som ska inkluderas i

energikartläggningen är de transporter ”som företaget har rådighet över”, dock saknas en definition om vad rådighet innebär i detta sammanhang. Svenskt Näringsliv anser att det rimliga vore att enbart ställa krav på kartläggning av interna transporter.

Dock påpekas i propositionen 2013/14:174 sidan 93 *”att t.ex. ett företag vars transporter står för den största energianvändningen inte får välja att utesluta just den delen vid en energibesiktning”*, vilket öppnar upp för att även transporter till/från och mellan anläggningar utförda av ett annat företag i vissa fall kan bli nödvändiga att inkludera i energikartläggningen. Detta är problematiskt, dels i att förutsättningarna då blir olika för olika företag, men också då det är svårt för företaget att kartlägga och identifiera kostnadseffektiva åtgärdsförslag för verksamhet man inte har någon större möjlighet att påverka. Då även större transport- och logistikföretag kommer att omfattas av lagstiftningen finns dessutom risk för överlappande energikartläggningar av transporter. Det är därför nödvändigt med ett förtydligande om att det endast är transporter som bedrivs inom den egna verksamheten som bör omfattas i energikartläggningen.

Uppföljning av genomförda åtgärder

Enligt 7 § ska åtgärder som identifierats och genomförts dokumenteras för att möjliggöra uppföljning, dessutom ska åtgärdernas effekt löpande beräknas och dokumenteras. Här finns en otydlighet i hur omfattande den administrativa bördan kommer att bli, då det inte framgår vad som anses med löpande, varken gällande hur ofta eller hur länge uppföljningen ska göras. Det framgår inte heller av föreskrifterna om vem det är som ska följa upp åtgärderna.

Vägledning för olika typer av verksamheter

Vi ser att det i vissa branscher kan finnas ett behov av vägledning för att underlätta genomförandet av energikartläggningar, kanske i form av branschspecifika guider som myndigheten utarbetar i samråd med berörda branscher. Dessa guider bör dock utformas flexibelt för att underlätta och vägleda, snarare än att ställa ytterligare krav.

Energikartläggningarnas beräknade kostnad

Vi vill påpeka är att de uppskattade kostnaderna för en energikartläggning kan vara kraftigt underskattade. Medlemsföretag inom Svenskt Näringsliv som tidigare genomfört jämförbara energikartläggningar uppger att kostnaderna för energiintensiva industrier är mångdubbelt högre än de 100 000 – 200 000 kronor som angetts i Energimyndighetens konsekvensutredning – upp emot 10 ggr högre. Det är därför viktigt att krav på hur kartläggningen ska genomföras inklusive krav på kompetens och platsbesök läggs på en nivå som inte skapar högre kostnader än nödvändigt.

Överlappning med energideklarationer i byggnader

Svenskt Näringsliv vill också påtala att det kan finnas tillfällen när kravet på energikartläggning överlappar kravet på energideklarationer för byggnader. Det olämpligt att

ha två överlappande system för kartläggning av byggnaders energirelaterade egenskaper och det bör därför utredas om byggnader kan undantas från kravet på energikartläggning, förutsatt att en energideklaration har upprättats. Det bör också utredas vilka ytterligare krav som eventuellt skulle behöva ställas på energideklarationerna för att de ska kunna godtas som ett fullvärdigt alternativ till en energikartläggning.

Stockholm som ovan

Maria Sunér Fleming
Ansvarig Energi och Klimat
0733-017315

Linda Flink
Handläggare Energi och Klimat
0703-3634852